

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історико-політичні студії:
Історія політичної думки України

для студентів

спеціальності **052 Політологія**

освітнього рівня **перший (бакалаврський)**

освітньої програми **052.00.01 Політологія**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2692/20
Александр
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 20

Київ – 2020

Розробник: Юрій Васильович Омельченко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії

Викладач: Юрій Васильович Омельченко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри Всесвітньої історії Історико-філософського факультету

Протокол 6 від 15 січня 2019 року

Завідувач кафедри д.філос.н., проф. Р.О. Додонов

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____ .20__ р.

Гарант освітньої програми д.політ.н., доц. Л.В. Панасюк

Робочу програму перевірено

16.09.2019 р.

Заступник декана

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. (Додонов Р.О.), «21» січня 2020 р., протокол № 6

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

©Омельченко Ю.В., 2019 р.
© Київський університет імені
Бориса Грінченка, 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	10	
Самостійна робота	32	
Форма семестрового контролю	Іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Формування системи знань про основні етапи й особливості розвитку політичної науки в Україні.

Дисципліна спрямована на формування таких фахових (професійних) програмних компетентностей освітньої програми підготовки.

Загальна компетентність (ЗК-10). Здатність до одночасного вирішення кількох завдань; прагнення до розширення меж наявних знань; готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій/способів мислення.

Фахова компетентність (ФК-05). Здатність оцінювати об'єкти філософського знання, їх основні проблеми та суперечності.

Фахова компетентність (ФК-09). Спроможність отримувати якісну інформацію на основі кількісних даних; спроможність розробляти експериментальні та спостережні дослідження й аналізувати дані, отримані на їхній основі.

Фахова компетентність (ФК-10). Здатність формулювати пропозиції в стратегії проектів, використовуючи відповідні інструменти. Здатність управляти ресурсами у відповідності з цілями та планами робіт.

3. Результати навчання за дисципліною.

Програмні результати навчання з дисципліни.

Здатність показати основи науково-теоретичної діяльності, принципи методології філософського мислення, принципи логічного аналізу та оцінки; основи логіки і типову стратегію аргументації (ПРН-03-з).

Здатність критично аналізувати, оцінювати та застосовувати знання в контексті професійної діяльності (ПРН-05-з).

Здатність описати права і свободи людини та громадянина та інтерпретувати їх в контексті сучасних трансформаційних процесів (ПРН-05-с).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Семестр 2							
Змістовий модуль I. Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.							
Тема 1. Суспільно-політичні ідеї Київської княжої доби	8	2	2				4
Тема 2. Суспільно-політичні ідеї XVI-XVII століть	8	2	2				2
Тема 3. Суспільно-політичні ідеї XVIII століття	8	2	2				4
Модульний контроль 1	2						
Разом	22	6	6				10
Змістовий модуль II. Українська політична думка XIX – початку XX століття.							
Тема 4. Суспільно-політичні ідеї діячів Кирило-Мефодіївського товариства. Погляди Т.Шевченка	8	2	2				2
Тема 5. Суспільно-політичні ідеї народників і громадівців	8	2	2				4
Тема 6. Трансформація народницьких ідей до ідеї самостійництва й українського консерватизму	8	2	2				4
Модульний контроль 2	2						
Разом	22	6	6				10
Змістовий модуль III. Політична думка в Україні у XX-XXI століттях							
Тема 7. Політичні ідеї в Україні в умовах сталінізму. Зародження та засади українського націоналізму	11	6	4				4
Тема 8. Політичні погляди «шестидесятників» і діячів дисидентського руху	8	2	2				4
Тема 9. Розвиток політичної науки після здобуття незалежності	8	2	2				4
Модульний контроль 3	2						
Разом	28	10	8				12

Підготовка до проходження контрольних заходів	16						
Усього	90	22	20				32

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.

Тема 1. Суспільно-політичні ідеї Київської княжої доби.

Вплив християнізації Русі на суспільно-політичну думку. Політичні ідеї у «Слові про благодать», «Повісті минулих літ» і «Повчанні» Володимира Мономаха. Творчість Кирила Туровського і Даниїла Заточника. Причини і наслідки політичної роздробленості Київської Русі.

Тема 2. Суспільно-політичні ідеї XVI-XVII століть.

Політичні ідеї доби Галицько-Волинського князівства і Литовської доби. Суспільно-політичні погляди представників Острозької школи. Політичні ідеї Ю.Дрогобича та С.Оріховського. Просвітницькі ідеї в Києво-Могилянській академії. Концепт «Третій Рим» проти концепту «Київ – другий Єрусалим». Політичні ідеї доби національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького.

Тема 3. Суспільно-політичні ідеї XVIII століття.

Політичні погляди Ф.Прокоповича. Спроба відродження державницької ідеї за гетьманування І.Мазепи. Конституціоналізм П.Орлика. Погляди на людину і суспільство Г.Сковороди. «Історія русів». Проникнення в Україну з Європи суспільно-політичних ідей Нового часу. Масонство. Суспільно-політичні погляди І.Котляревського і В.Капніста.

Змістовий модуль II. Українська політична думка XIX – початку XX століття.

Тема 4. Суспільно-політичні ідеї діячів Кирило-Мефодіївського товариства. Погляди Т.Шевченка.

«Книга буття українського народу» і «Статут слов'янського братства». Політичні погляди М.Костомарова, П.Куліша, М.Гулака. Суспільно-політичні погляди Т.Шевченка.

Тема 5. Суспільно-політичні ідеї народників і громадівців.

Суспільно-політичні погляди Київської громади. Політичні ідеї М.Драгоманова. Трансформація поглядів І.Франка від громадівського соціалізму до національної ідеї. Розвиток марсистських ідей в українській політичній думці (С.Подолінський, О.Терлецький, М.Павлик, М.Зібер, Ю.Бачинський). Політичні погляди Б.Грінченка. Ідейні засади «Братства тарасівців».

Тема 6. Трансформація народницьких ідей до ідеї самостійництва й українського консерватизму.

Самостійницький проект М.Міхновського та його розвиток в українській політичній думці першої половини ХХ ст. Історіософські і політичні погляди М.Грушевського і представників його школи. Консерватизм В.Липинського та його історична доля. Соціально-політичні погляди В.Винниченка і С.Петлюри. Ідейні засади ЗУНР та Карпатської України. Політичні погляди А.Волошина та діячів Українського національного об'єднання. Політичне русофільство на західноукраїнських землях і його історична доля.

Змістовий модуль III. Політична думка в Україні у ХХ-XXI століттях.

Тема 7. Політичні ідеї в Україні в умовах сталінізму. Зародження та засади українського націоналізму.

Політичні ідеї в Україні в умовах сталінізму

Український націонал-комунізм (А.Річицький, М.Волобуєв, В.Шахрай, С.Мазлах, Ю.Лапчинський та інші). М.Хвильовий і «хвильовізм». Засади політики українізації. Політичні погляди М.Скрипника й О.Шумського. Боротьба з теорією двох культур Д.Лебеда. Світоглядні переконання діячів «розстріляного відродження». Й.Сталін про національну політику в СРСР.

Зародження та засади українського націоналізму.

Політичні засади ОУН. Політичні погляди Ю.Липи. Націократичний проект М.Сціборського. Політичні ідеї Є.Онацького. «Чинний» націоналізм Д.Донцова. С.Бандера як ідеолог і політичний провідник українського націоналізму. Творчий націоналізм (Д.Паліїв, М.Шлемкевич). Політичні погляди ідеологів націоналізму П.Федуна, О.Дяківа, Я.Бусела, Ю.Вассіяна, Р.-Р.Єндика, В.Мартинця. Демократичний націоналізм І.-Т.Мітринги. Погляди на український національний рух Л.Ребета і «двійкарів».

Розвиток української державницької традиції у західній політичній науці

Ліберальна політична філософія І.Лисяка-Рудницького. Український неомарксизм на Заході (Р.Роздольський, І.Майстренко, В.Голубничий). Історіософські та суспільно-політичні погляди О.Оглобина і його учнів. Українська історіософія державницького напрямку в США (О.Прицак, Р.Шпорлюк, Т.Гунчак, М.Семчишин та інші).

Тема 8. Політичні погляди «шестидесятників» і діячів дисидентського руху.

Процес русифікації і денационалізації в радянській Україні та протидія йому з боку націонал-демократичної інтелігенції. Суспільно-політичні погляди І.Дзюби. Причини зародження правозахисного руху в Україні. Національний романтизм (М.Руденко, О.Бердник). Програмні документи Української Гельсінкської групи. Політичні погляди Л.Лук'яненка і В.Чорновола. Світоглядні переконання В.Стуса. Політична етика ненасилля українських правозахисників.

Тема 9. Розвиток політичної науки після здобуття незалежності.

Ідеї подолання потсколоніальної свідомості. Вітчизняна етнополітологія. Сучасний етап у розвитку українського націоналізму. Осмислення проблем державотворення в сучасній українській політології.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	3	3	4	4	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30						
Разом			86		87		104
Максимальна кількість балів: 277							
Розрахунок коефіцієнта: $60/277=0,22$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.		10	25
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати питання: міфологічний світогляд дохристиянського періоду.	4	5
2	В контексті другої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: унія та її значення для розвитку політичної думки.	2	5
3	В контексті третьої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: становлення імперської політичної думки в Росії та роль у цьому вихідців з України.	4	5
Змістовий модуль II. Українська політична думка XIX – початку XX століття.		10	25
4	В контексті четвертої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: вплив західних ідей на суспільно-політичні погляди «кирило-мефодіївців»: слов'янофільство, відмінне від російського.	2	5
5	В контексті п'ятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: причини появи народництва, ідея українського народу у літературних	4	5

	творах XIX століття.		
6	В контексті шостої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: політичне українофобство (В.Шульгін, С.Щоголев, А.Стороженко, О.Волконський, П.Струве).	4	5
Змістовий модуль III. Політична думка в Україні у XX-XXI століттях.		12	30
7	В контексті сьомої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: внесок діячів української діаспори у розвиток радянології.	4	5
8	В контексті восьмої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: міфологема «радянський народ» та її насадження в період брежнєвщини.	4	5
9	В контексті дев'ятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: українська політична думка про геополітичний вибір України.	4	5

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

6.3 **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Форма проведення модульного контролю: виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

6.4 **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;

- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю **Питання до усного іспиту.**

1. Становлення і розвиток політичної думки в епоху Київської Русі: вплив хрещення Русі на філософську і політичну думку.
2. Політичні ідеї у «Слові про закон і благодать» та «Повісті минулих літ».
3. Політико-правові ідеї «Повчання Володимира Мономаха».
4. Співвідношення духовної і світської влади у творчості Кирила Туровського і Данила Заточника.
5. Політичні ідеї Галицько-Волинського літопису і Литовських статутів.
6. Сутність держави і влади у творчості С.Оріховського-Роксолана.
7. Соціально-політичні передумови унії.
8. Суспільно-політичні погляди Братств і діячів Острозької академії.
9. Суспільно-політичні погляди Й.Верещинського.
10. Філософські і суспільно-політичні погляди діячів Київської академії (П.Могила, І.Борецький, І.Гізель та інші).
11. Політико-правова концепція Ю.Немирича.
12. Політичні погляди творців С.Яворського і Ф.Прокоповича.
13. Політико-правові ідеї П.Орлика.
14. Політичні ідеї у козацьких літописах.
15. Суспільно-політичний ідеал Г.Сковороди.
16. Ідеологічні засади українських автономістів (І.Котляревський, В.Полетика, В.Капніст та інші) та українських декабристів.
17. «Історія русів» як політичний маніфест автономістів.
18. Суспільно-політичні ідеї представників Кирило-Мефодіївського товариства. Політичні погляди Т.Шевченка.
19. Суспільно-політичні погляди діячів «Руської трійці».
20. Народництво В.Антоновича.
21. Концепція державності М.Драгоманова.
22. Соціалістичне народництво (С.Подолінський, О.Терлецький, Ю.Бачинський, М.Порш, Д.Антонович, В.Старосольський).
23. Еволюція у поглядах на суспільство і державу у творчості І.Франка.
24. Концептуальна українофобія як ідеологія російського шовінізму (П.Струве, А.Стороженко, В.Шульгін, С.Щоголев, О.Волконський).
25. Ідея незалежності України у творчості М.Міхновського.
26. Між соціалізмом і націоналізмом: політична історіософія М.Грушевського.
27. Ідея Галичини як українського П'ємонту.
28. Український консерватизм В.Липинського.
29. Москвофільство і радянофільство: сутність, еволюція, причина кризи.
30. «Чинний націоналізм» Д.Донцова: головні засади.

31. Націократичні ідеї М.Сціборського.
32. Суспільно-політичні погляди Ю.Липи.
33. Ідейні засади ОУН (Ю.Вассиян, Є.Онацький, В.Мартинець та інші).
34. Ідейні засади ОУН (революційної), доктрина організованого націоналізму (С.Бандера, С.Ленкавський, П.Мірчук, Я.Стецько та інші).
35. Повоєнна еволюція політичних ідей українських націоналістів.
36. Український націонал-комунізм (С.Мазлах, В.Шахрай) та самостійництво українських есерів (П.Христюк, Ю.Охримович та інші).
37. Передумови та суть політики коренізації в 20 – на початку 30-х рр. Політичні погляди М.Скрипника, Г.Гринька та О.Шумського.
38. Концепція боротьби двох культур Д.Лебеда та дискусія навколо неї. Історіософські погляди М.Яворського.
39. Український економічний націоналізм М.Волобуєва.
40. Суспільно-політичні погляди М.Хвильового.
41. Суспільно-політичні погляди діячів «Розстріляного Відродження».
42. Ліберальна політична філософія І.Лисяка-Рудницького.
43. Український неомарксизм (Р.Роздольський, І.Майстренко, В.Голубничий).
44. Історіософські та суспільно-політичні погляди О.Оглоблина і його учнів.
45. Українська історіософія державницького напрямку в США (О.Пріцак, Р.Шпорлюк, Т.Гунчак, М.Семчишин та інші).
46. Радянологія як напрямок політичної науки. Розвиток радянологів в українській діаспорі.
47. Політичні ідеї представників політики русифікації України (В.Щербицький, В.Маланчук, А.Скаба) та ідейна протидія русифікації (І.Дзюба).
48. Концепції політичного етичного спротиву засновників УГГ (М.Руденко, О.Бердник, Л.Лук'яненко, М.Мариневич, В.Стус, В.Чорновіл та інші).
49. Політичні погляди релігійного дисидентства.
50. Реакція українських інтелектуалів на Перебудову: ідеологічне протистояння у Верховній Раді УРСР (ідеологія «Народної ради» проти «групи 239»).
51. Етнополітичні дослідження в Україні.
52. Проблеми історичної пам'яті та постколоніальної свідомості.
53. Сучасні геополітичні процеси та українська політична думка.
54. Трансформація ідеологій в процесі українських виборів.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 32 год., семестровий контроль 30 год.

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7, 8, 9 (3 б.)	Л.8 (1 б.)	Л.9 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С1. (11 б.)	С2. (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7, 8 (11 б.)	С.9 (22 б.)	С.10 (11 б.)
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)	СР до Т 8 (5 б.)	СР до Т 9 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)				МКР 2 (25балів)			МКР 3 (25 балів)	
Семестровий контроль	екзамен (40 балів)								

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. — К., 2000.
2. Етнонаціональний розвиток України: терміни, визначення, персоналії. — К., 1993.
3. Історія України в особах. IX–XVIII ст. — К.: Україна, 1993.
4. Історія філософії України. — К.: Либідь, 1994.
5. Кухта Б. Л. З історії української політичної думки. — К.: Генеза, 1994.
6. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Ред. кол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. — К.: Довіра; Генеза, 1996.
7. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Б. Л. Кухти. — К., 1992.
8. Політична історія України: Посіб. для студентів вищих навч. закладів / За ред. В. І. Танцюри.—К.: Видавничий центр “Академія”, 2001.
9. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. — К.: Генеза, 1997.
10. Політологія. Кінець XIX — поч. XX: Хрестоматія / За ред. О. І. Семківа. — Львів, 1996.
11. Політологія: Підруч. / І. С. Дзюбка, К. М. Левківський, В. П. Андру-щенко та ін.; За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. — 2-ге вид., випр. і допов.— К.: Вища шк., 2001.
12. Політологія: Підруч. для студентів вищих навчальних закладів/ За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка.— К.: Видавничий центр “Академія”, 2001.
13. Потульницький В. А. Теорія української політології: Курс лекцій. — К.: Либідь, 1993.
14. Світова та вітчизняна етнодержавницька думка (у персоналіях). — К.; Донецьк, 1997.
15. Скиба В. Й., Горбатенко В. П., Туренко В. В. Вступ до політології: екскурс в історію правничо-політичної думки. — К.: Основи, 1996; 2-ге вид., 1998.
16. Трошинський В. П. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. — К.: Інтел, 1994. 42. Україна XX ст. Проблеми національного відродження: Зб. наук. праць. — К., 1993.
17. Українська політологія: витоки та еволюція. Навч. посіб. / За ред. Ф. Кирилюка. — К., 1995.
18. Історія філософії України. – Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко та ін. – К., 1993.
19. Салтовський О.І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки. – К., 2002.

Додаткові

1. Винниченко В. Відродження нації. — К., 1990.
2. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? — К., 1991.
3. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. — К., 1993.
4. Драгоманов М. Вибране. — К., 1991.
5. Історія Русів. — К.: 1991.
6. Костомаров Н. И. Две русские народности. — К., Харьков: Майдан, 1991.
7. Липинський В. Листи до братів-хліборобів: про ідею і організацію українського монархізму // Філософська і соціологічна думка. — 1991. — № 10.
8. Лисяк-Рудницький І. Історичне есе: У 2 т. — К.: Основи, 1994.
9. Міхновський М. Самостійна Україна // Політологічні читання. — 1992. — № 2.

9. Додаткові ресурси.

1. <http://www.nibu.kiev.ua/> - Національна історична бібліотека.
2. <http://exlibris.org.ua/> - українська історична бібліотека.
3. <http://dontsov-nic.com.ua/> – сайт Товариства імені Д.Донцова.